

C.H.O.S.E.N

הנבחרים

אנטה שז'ליאק וגלית אילת

מרקסיזם, ניהליזם, קומוניזם, סוציאליזם ונאציזם, הן כולן אידיאולוגיות שהתעצבו בעידן המודרני ומתפקדות כאופציה חילונית לתפיסות דתיות. בבסיסן של אידיאולוגיות אלו עומדת תשוקתו המשיחית-חילונית של האדם המודרני, המתיימר לעצב במו-ידיו הן את העולם הזה והן את העולם הבא ״בתוך״ העולם הזה. האידיאולוגיות המהפכניות המודרניות, ובכללן הציונות, תרגמו את המאויים הדתיים הנושנים למושגים חילוניים ופוליטיים; הדת חולנה והייתה להיסטוריה; מלכות השמים נתחלפה במלכות האדם. אולם, מספר תיאורטיקנים, דוגמת אנתה ביליק־רובסון, טוענים שהתקוות הנלוות לחזון המשיחי מנותקות מהמודל האוטופי של הסדר החברתי; הן נותרות בעמדה חתרנית-ארכאית של ערעור הסדר החברתי הקיים.

מטרת הפרויקט היא לבחון את הדרך בה נרטיבים לאומיים או קהילתיים עכשוויים עדיין מושפעים מפילוסופיה, ספרות ואידיאולוגיה משיחית. המושג ״נבחר״ לפיו אדם מסוים מורם מעם ונבחר להגשים משימה מסוימת הנובעת מ״סדר עליון״, אמונה אידיאולוגית או תחושה משותפת של אחריות הוא תופעה תרבותית טעונה היסטורית ופילוסופית טוענת מריה יאניון.

בפרויקט זה בחרנו לעסוק בדרך בה האמנות העכשווית משקפת את חזונם של בודדים, אומות ומדינות כסוכנים של משימה ייחודית של שחרור, הושעה והעצמה. הפרויקט ינסה לראות את העלילה התרבותית המשתלבת בחזון הייחודי של האינדיבידואל ׳הגיבור׳, ׳הנביא׳, ׳הקדוש׳ ולבסוף ׳הפוליטיקאי׳, ׳האמן׳ ו׳האינטלקטואל׳.

לפרויקט הוזמנו אמנים ישראלים ופולנים שהתבקשו להגיב, בעבודה קיימת או חדשה, למושג המשיחיות; משיחיות דתית, משיחיות חילונית, משיחיות שקר ומשיחיות לאומית. האמנים התבקשו להתייחס לאופן בו משיחיות, על הופעותיה השונות ולא רק בהקשר היהודי-נוצרי, מתבטאת כיום בפוליטיקה, בחברה ובתרבות ולדרך בה היא משולבת בתוך הנראטיבים הלאומיים של פולין וישראל. התערוכה נפתחת תחילה בחולון ובהמשך תעבור לגדנסק. היא בנויה בצורה דינאמית וחלק מהעבודות יישתנו או יוחלפו במהלכה. במסגרת התערוכה יוזמנו מומחים לדבר על משיחיות בהקשר הישראלי והפולני. עם סיומה של התערוכה בגדנסק תפורסם מקראה בפולנית, עברית ואנגלית שתסכם פרק ראשון זה העוסק במשיחיות.

in this forgotten artist, the motives behind her fusion of transgression and Judaism were understood in different interpretational contexts: through her affinity to Georges Bataille and in relation to the Surreal circle in whose margins she worked as a radical, feminist positioned in relation to the patriarchal tradition of the erotic representation, and even as an all-defying anti-Zionist act.

The seeds of messianism can be found in all the big and small revolutions in the past few centuries, revolutions that promise (and some even fulfill) a new future in which all human beings will be equal before the state. Anna Molska in her work “ Power” touches upon the link between the myth of labor, monumentality and ornamentality. Several workers arrive in a muddy field on a gray, gloomy day. They offer their manpower to build a triangular structure which they finally climb and pose on, employing certain understanding of the structured form and recognizing their role in this aesthetic endeavor . The work clearly underlines the clandestine yet strongly embodied narrative of bravery, masculinity and power the characters express. There is a clear relation between the constructivist frame built by the artists, in which her characters apparently are partly directed and partly improvize their performance. The pattern of obedience makes us think of forms and patterns enforcing particular individual and group behaviors, creating communalities and task-oriented communities.

gresji i judaizmu były rozumiane w różnych kontekstach interpretacyjnych: poprzez jej związek z Georges Bataillem i ich kontakty z kręgiem surrealistów, na których marginesie pracowała; jako radykalna postawa feministyczna wobec patriarchalnej tradycji reprezentacji erotycznych a nawet jako wszechogarniający akt antysyjonizmu.

Ziarna syjonizmu można odnaleźć we wszystkich wielkich i małych rewolucjach kilku ostatnich stuleci, rewolucji, które obiecywały (a czasem nawet spełniały) nową przyszłość, w której wszystkie ludzkie istoty będą równe wobec państwa. Anna Molska w swojej pracy “Moc” dotyka związku pomiędzy mitem pracy, monumentalizmem i ornamentalnością. Kilku robotników przyjeżdża na błotniste pole w szary, ponury dzień. Pracą własnych rąk stawiają trójkątną strukturę, na którą wreszcie wspinają się i pozują na niej wyrażając swoiste zrozumienie zbudowanej formy i rozpoznając swoją rolę w tym estetycznym przedsięwzięciu. Praca wyraziście podkreśla skrywaną ale przenoszoną ciałem narrację dzielności, męskości i mocy. Istnieje tu wyrazista relacja pomiędzy konstruktywistyczną ramą zbudowaną przez artystkę, a jej aktorami, którzy najwyraźniej częściowo są kierowani a częściowo improwizują swoje zachowanie. Wzór posłuszeństwa kieruje naszą uwagę ku formom i modelom wymuszającym swoiste, indywidualne i zbiorowe zachowania, budując zbiorowości i społeczności nakierowane na określony cel.

1
Opinię tę dzielają między innymi Löwith i Leszek Kołakowski.

2
W 1941 roku w miejscowości Jedwabne doszło do inspirowanego przez nazistów ale wykonanego przez polskich współmieszkańców pogromu Żydów, podczas których większość pomordowanych ofiar została żywcem spalona w stodole.

3
Maria Janion, Niesamowita słowiańszczyzna. Fantazmaty literatury, Wydawnictwo Literackie, Krakow 2007, p.34.

4
Yeshayahu Leibowitz & Colleagues. People, Land State. Shorashim and Keter Publishing House Ltd. 1992. [w języku hebrajskim]

1
This opinion is shared by thinkers such as Löwith and Kowakowski.

2
In 1941 Jewish inhabitants of Jedwabne where killed, mostly burnt alive in a close barn. According to National Memory Institute records, the pogrom was inspired by German invaders but executed by the Jew's Polish compatriots.

3
Adam Mickiewicz, Forefathers' Eve, Part III, translated by various hands and edited by George Rapall Noyes, with revisions by Harold B. Segel, Polish Romantic Drama: Three Plays in English Translation, Author: Harold B. Segel, Adam Mickiewicz, Zygmunt Krasinski, Juliusz Słowacki, Taylor and Francis,, 1997, p.80

4
*Maria Janion, Niesamowita słowiańszczyzna. Fantazmaty literatury*Wydawnictwo Literackie, Krakow 2007, p.37.

5
Yeshayahu Leibowitz & Colleagues. People, Land State. Shorashim and Keter Publishing House Ltd. 1992. [Hebrew]

העבודות שמוצגות בתערוכה ״הנבחרים״ בוחנות את ביטוייה השונים של המשיחיות ״העכשווית״, המתאפיינת בדינאמיות וטרנספורמציה מתמדת. הפוליטיזציה של התיאולוגיה, שאפיינה את המודרנה, מתחלפת כיום בתהליך של תיאולוגיזציה של הפוליטי, שבא לידי ביטוי בפוליטיקה של דת ופונדמנטליזם.

The film "Two Women and a Man" tells the story of the professional life of the surrealist artist "Justine Frank", as told by researcher Ann Kastroff. The name of the artist is a double-edged sword of clues, the Marquis de Sade on the one hand, and Jacob Frank on the other. Frank was the exciting, enigmatic, intimidating and terrible figure of 18th century Eastern European Jewry, a late and traumatic phase in the life of the Sabbateanistic movement, an absolute radicalization of its wild, transgressive, and alternative reality-generating nature, rooted in the figure of Sabbatai Zevi. The sexual revelation is packaged as biographical research, investigating the history of the rejected artist who found herself in the country in the 1930s.

She had received the recognition she deserved as a member of the Surrealist movement. She was the focus of public attention only once, a year before her death, in an exhibition by Marcel Janco, the Dadaist artist that immigrated to Israel in 1940. Justin Frank was arrested by the police for indecent exposure in public and for trying to attack Janco. After her release she moved in with her only friend, the widow Fania Hisin, and died in 1943. With the renewed interest

האמן הפולני ארתור זימביבסקי מציג את עבודת הווידאו "הם". זימביבסקי הזמין לניסוי מתועד בוידאו ארבע קבוצות של אזרחים פולנים המזהים עם תפיסות אידיאולוגיות שונות: קבוצה קתולית, קבוצה של הנוער היהודי, קבוצת פעילי זכויות אדם ואזרח ונציגים של הקבוצה הלאומית 'נוער פולין השלמה'. במסגרת של סדנת עבודה בחלל אחד, המוזמנים התבקשו להביע בצורה גראפית את אמונתם האידיאולוגית דרך שפה של דימויים וסמלים. הסדנה התקיימה לאורך ארבעה

Film „Dwie kobiety i mężczyzna” opowiada historię zawodowego życia surrealistycznej artystki „Justine Frank” opowiadaną przez badaczkę Ann Kastroff. Nazwisko artystki to miecz obosieczny, Markiz de Sade po jednej stronie, Jacob Frank po drugiej. Frank był ekscytującą, enigmatyczną, przerażającą i niesamowitą postacią osiemnastowiecznej środkowoeuropejskiej kultury żydowskiej, późną, traumatyczną fazą w życiu ruchu sabbateistycznego, absolutną radykalizacją jego dzikiej, transgresywnej i generującej alternatywną rzeczywistość natury, wyrastającej z postaci Sabbatai Zevi. Treści seksualne są tu przedstawione jako wynik studiów biograficznych nad historią odrzuconej artystki, która znalazła się w kraju w latach trzydziestych i zyskała uznanie jako szanowana uczestniczka ruchu surrealistów. Znalazła

się tylko raz w centrum publicznego zainteresowania, na rok przed śmiercią, dzięki wystawie Marcela Janco, dadaisty który wyemigrował do Izraela w roku 1940. Justin Frank została zaarrestowana przez policję za nieprzystoite obnażenie się w miejscu publicznym oraz próbę ataku na Janco. Uwolniona z więzienia zamieszkała z jedyną przyjaciółką, wdową Fanią Hisin, zmarła w 1943. Wraz z odradzającym się zainteresowaniem tą artystką motywy skrywane za charakterystyczną dla niej fuzja trans-

יהדגל נישא לים, שלושה צילומים מתוך סדרה של גרגורי קלמן, מופיע בשדה סמנטי זהה אם כי משתמש בדרך פעולה שונה. בתצלומים נראים האמן ובנו הצעיר, מנופפים בדגל, או מקריבים אותו לים. הדגל (שעוצב ע"י קלמן כתגובה לגילויים אודות פשע שבוצע בעיר גידבנה², ולסתירות בין הסיפורים ההיסטוריים שנחשפו לגביו) מתיחס למיתוסים ולסמלים הלאומיים של הדגל (תום והקרבה מיוצגים על ידי צבעי הלבן והאדום בהתאמה). קלמן הוסיף את הפס השחור במטרה לציין את החלל עבור מה שלא ניתן

creating a new relationship between them. Mograbi juxtaposes the auditions he held for the part of Baruch Goldstein’s wife in the film “August” (Baruch Goldstein was a Jewish terrorist who opened fire on Muslims in prayer in Hebron in 1994) with the celebration of a group of Kach activists singing together: “O Lord GOD, remember me, I pray thee, and strengthen me, I pray thee, only this once, O God, that I may be at once avenged of the Philistines for my two eyes.” (King James Version) - a text taken from the plea of the biblical Samson to his God, while he is tied to the pillars of the Philistine temple, a moment before he collapses the building on top of thousands of Philistines, his enemies and torturers, and on himself. This cry for revenge is still heard in the Middle East. Samson, the protagonist of this seminal Hebraic myth, is the object of admiration for Baruch Goldstein and for settler groups from the religious Zionist movement, as he combines Messianism with Zionism.

'Atkhalta dege'ula' (from Arameic: the dawn of redemption) is a conceptual term taken from the Talmud. It refers to an era in which there is a new stage in the awakening of the redemption process and the coming of the Messiah takes place. This is the first stage in the process of redemption, which is considered to be an era different in many ways from all that which precedes it. This notion is among the most discussed subjects within the religious Zionist doctrine. One of the greatest disputes between the Orthodox faith and religious Zionism is about whether it is permissible to calculate the coming of the Messiah, when calculating the coming of the Messiah could be considered as a preparation for his coming.

The video piece “The War of Redemption” by Ittai Meyer & Suff Backaleinick also deals with the preparation for the coming of the Messiah. The video was filmed in the Bezalel Academy of Art and Design, adapted into a futuristic weapons factory, as preparation for the anointment of Zedekiah to messiah in the New Kingdom of Israel. The film is shot in a futuristic style and it investigates the role of the artist as a soldier in the Army of Redemption. Some of the characters in the film are played by professional actors while others are played by art students. In the academy, the film’s protagonists, art students before the futuristic revolution, become workers and are called to create a statue of a lion to represent the power of the messiah in the new kingdom.

Poland is deeply linked to Jewish messianism although, according to Gerschom Scholem, the mystical currents within the Jews of Poland are not original and were imported

A Story of Dziady ("האבות") של אדם מיצקביץ' המבוסס על חלקים מ "Dziady" של מיצקביץ' (1930). קלמן מחבר את שני הנרטיבים בעבודת היידיו שכותרתה לקוחה מ"Dziady" של מיצקביץ'.

"40 -1" הוא מספר קבלי שמפוענח על ידי מומחים כקוד גימטרי של שמו הפרטי של המשורר- אדם. פרשנות נוספת מתייחסת למספר כנוסחא הסודית המתארת את בואו של המשיח והמושיע של פולין, שאימו היא זרה. (איטרפטציה אפשרית מתייחסת לאימו של מיצקביץ' שמוצאה ממשפחה פרנקיסטית, עובדה שלא לגמרי ידועה בפולין). הביטוי

יהודים, אשר הוצגה על-ידי ברוניסלב טרנטובסקי (1808-1869) ב-1842 וב-1844, ובקריאה העכשווית של הסכנות והתוצאות שלה. היא מתייחסת גם לפטיש הפולני לים, שאליו היתה פולין אמורה "להנשא" (פולין ציינה את הגישה המחדשת לים בחגיגות הלאומיות של "הנישואין לים", שנערכו בשנת 1920 על-ידי הגנרל היילר בעיר הנמל Puck. האירוע שוחזר מחדש ב-1990).

ההיסטוריה של פולין הינה סיפור של מאבק להשיג ולהחזיק בעצמאות, שהיא הערך העיקרי לאורו מתחנך העם הפולני. במהלך המאה ה-16 הייתה פולין המדינה השנייה בגודלה באירופה אחרי רוסיה, אך בחלקים נרחבים מן ההיסטוריה הפולנית, במיוחד לאחר חלוקתה במאה ה-18, לא הייתה קיימת כלל מדינה פולנית עצמאית, עד להסכמי ורסאי.

מאה וחמישים השנים ללא עצמאות היו השנים המשפיעות ביותר לבניית התפיסה והחזון של פטריוטיות, הרואיות והקרבה. הקונוטציות התרבותיות-דתיות הקשורות לכך, התבטאו בעיקר בספרות ובתיאטרון. בעוד בשאר היבשת הניחו את היסודות לאירופה המודרנית, היו בפולין שורה של מרידות כושלות בשלטון הזר, שהביאו להתפתחותה של פילוסופיה רוחנית, שנקראה 'משיחיות פולנית' או מיסטיקה של המאה ה-19.

כותבים כמו וויינה-וורנסקי, המנהיג הדתי הכריזמטי אנדזיי טוביאנסקי והמשורר הלאומי אדם מיצקביץ', הם אולי היוצרים הבולטים והמשפיעים ביותר של הפילוסופיה המשיחית במסורת הפולנית. מיצקביץ', יחד עם משוררים לאומיים פולנים אחרים כמו גיליויז' סלובצקי וזיגמונט קרסינסקי, נלמדים היום בבתי-הספר בפולין. יחד עם הסופר הפוזיטיביסט הנריק סיינקוויץ' והמשורר, בן המאה ה-19, סטניסלב וויספיאנסקי שביטאו את השקפתם לגבי התפיסות הפופולאריות והאינטלקטואליות של "הפולניות", הם מהווים, קרוב לודאי, את מקור ההשפעה העיקרית.

שורשים ספרותיים אלו, שמגדירים את הנראטיבים הלאומיים בפולין, נידונים בווידיאו המורכב מחומרים קיימים של גרגורז' קלמן "40-1". העבודה משלבת קטעים משני סרטים של הבמאים אנדזיי וויאדה ותדיאוז' קונביצ'קי שלקחו חלקים מהספרות הלאומית הפולנית: "Wesele", ("החתונה", 1972) המבוסס על המחזה של ויספיאנסקי משנת 1901 ו-"Lava".

שורשים ספרותיים אלו, שמגדירים את הנראטיבים הלאומיים בפולין, נידונים בווידיאו המורכב מחומרים קיימים של גרגורז' קלמן "40-1". העבודה משלבת קטעים משני סרטים של הבמאים אנדזיי וויאדה ותדיאוז' קונביצ'קי שלקחו חלקים מהספרות הלאומית הפולנית: "Wesele", ("החתונה", 1972) המבוסס על המחזה של ויספיאנסקי משנת 1901 ו-"Lava".

które wytworzą stan przebudzenia do procesu odkupienia i w których następuje nadejście Mesjasza. Stanowi to pierwszy etap procesu odkupienia i jest uważane za erę w wielu aspektach odmienną od wszystkiego, co miało miejsce przed nią. Pojęcie to jest jednym z najbardziej dyskutowanych zagadnień doktryny syjonistycznej. Jedna z największych dysput pomiędzy ortodoksyjną wiarą a religijnym syjonizmem dotyczy tego, czy dopuszczalne jest przewidywanie nadejścia Mesjasza, gdy może być ono rozumiane jako przygotowanie na jego nadejście.

W pracy wideo “Wojna odkupienia” Ittai Meyer & Suff Backaleinick podejmują tych przygotowań. Wideo nakręcone zostało w Bezalel Academy of Art and Design, przekształconej w futurystyczną fabrykę broni, jako obraz przygotowań do namaszczenia Zedekiaha jako Mesjasza nowego Królestwa Izraela. Film zrealizowany konwencji filmu o przyszłości analizuje rolę artysty jako żołnierza Armii Odkupienia. Niektóre postaci w filmie zostały zagrane przez zawodowych aktorów, podczas gdy inne przez studentów. Przed nadejściem rewolucji bohaterowie filmu, studenci akademii stają się robotnikami wezwanymi do stworzenia rzeźby lwa przedstawiającego moc Mesjasza w nowym królestwie.

Polska jest głęboko powiązana z żydowskim mesjanizmem jakkolwiek zdaniem Gerschoma Scholema mistyczne prądy u Żydów polskich nie są oryginalne zostały zaimportowane i zaadoptowane dopiero w szesnastym wieku. Scholem wierzy, że ma on wiele wersji co później spowodowało całkowicie nową percepcję Kabały.

אנה ניסטרוביץ' | בושח
Anna Niesterowicz |
Hańba
Anna Niesterowicz |
Shame
2006

or national message, but as a self-identified, avant-garde ideology, spreading the idea of the universalization of humanity, acting to politicize the theological. It is worth noting the gap between the longing for the land of Israel and the actual act of settling the land. In his book "People, Land, State", Yeshayahu Leibowitz writes that the task cast on the people of Israel throughout the ages is not to own the land, but rather to observe the Torah on the land. "The Declaration of Independence of the State of Israel opens with a deliberate lie: 'In the land of Israel the Jewish nation was born', the Jewish nation was not born in the land of Israel, it arrived in Israel as a formed nation" Zionism rebelled against the passive expectation for the Messiah, stemming from the belief that redemption could manifest without divine intervention. But at the same time, as a nationalist movement founded on the idea of the return to Zion, Zionism was deeply attached to the symbols and concepts of religious redemption.⁵

Joanna Rajkowska. with her video work "Upwards!". turns our attention to how certain cultural and racial measures coincide with the mark of security and its administrative

execution. Interviewing two of her friends for the work, both of which used to work for airport security and became respected cultural producers, Rajkowska gives visibility to the friction between role and responsibility on the one hand and to excess on the other. The work unveils how individuals operate under the pressure of a particular ideological apparatus disguised as a purely formal, administrative responsibility.

Avi Mograbi's two-channel video installation shows the imprint of religious fanaticism in Israeli society. Mograbi presents two segments taken from his previous films "August" and "Avenge But One of My Two Eyes,"

שלקוח מ"החזון של הכומר פטר" [vision of priest Peter] נחשב לאחד מהרגעים המסתוריים ומעוררי ההשראה ביותר בכתיבה של מיצקביץ', העוסק בגורל וביעוד. לפטר יש גם חזיון של פולין כ"ישו של האומות", שנצלבת למען הישועה של הלאומים החזקים יותר. "חתונה" של יוספיאנסקי, שנכתב כמה עשורים מאוחר יותר, מתייחס לחוסר היכולת של פעולה משותפת, למחסור בבריאות פנימית, לחזרתיות של הכשולן, להעדר רוח לאומית ולחוסר התכולת של המאמצים להשגת ריבונות.

"Dziady" ובייחוד "האלתור הגדול" [Grand Improvisation] ו"החזון של הכומר פטר" הם סימליים ביותר להבנת המאבק הפנימי של הגיבור הרומנטי עם האל והשליטה הבלתי נתפסת שלו על האנושות כולל הקבלה והרצון בהקרבה. מיצקביץ' כותב:

Now is my soul incarnate in my country
And in my body dwells her soul

פרגאם בין רצון בעלות על ארץ ישראל ופעולה של ישיבה. ב"People, Land, State", Yeshayahu Leibowitz כותב, שהמטרה של בני ישראל לא הייתה בעלות על ארץ, אלא חיות בה. "ההצהרה על העצמאות של מדינת ישראל מתחילה שקר: 'בארץ ישראל היהודים נולדו', היהודים לא נולדו בארץ ישראל, הם הגיעו אליה כעם מוגדר. הציוניזם התנגד לציפייה פסיבית למשיח, שנגזרת מאמונה שהגאולה תגיע ללא התערבות אלוהית. אבל באותו הזמן, כחרישון תנועה לאומית, הציוניזם היה קשור לערכים ולמושגים דתיים של הגאולה.⁵

הציוניזם היה קשור לערכים ולמושגים דתיים של הגאולה.⁴ יאנוס רייכמן, במסגרת עבודתו "עליו" מנסה להבהיר לנו, כיצד קטגוריות מסוימות ורעיונות מסוימים מתערבבים עם קטגוריות אחרות של אבטלה ושל אבטלה. רייכמן מנסה להבהיר לנו, כיצד קטגוריות מסוימות ורעיונות מסוימים מתערבבים עם קטגוריות אחרות של אבטלה ושל אבטלה. רייכמן מנסה להבהיר לנו, כיצד קטגוריות מסוימות ורעיונות מסוימים מתערבבים עם קטגוריות אחרות של אבטלה ושל אבטלה.

בסרטון שני-ערוץ של אבי מוגרבי מנתח את הפאנטיזם הדתי ואת השפעתו על החברה הישראלית. מוגרבי מציג שני קטעים מתוך סרטיו הקודמים "אוגוסט" ו"נקמה בעין אחת", שיוצרים קשר בין שני הקטעים. מוגרבי מציג שני קטעים מתוך סרטיו הקודמים "אוגוסט" ו"נקמה בעין אחת", שיוצרים קשר בין שני הקטעים. מוגרבי מציג שני קטעים מתוך סרטיו הקודמים "אוגוסט" ו"נקמה בעין אחת", שיוצרים קשר בין שני הקטעים.

גרגור' קלמן | ארבעים
וארבע
Grzegorz Kłaman |
Czterdzieści i Cztery
Grzegorz Kłaman |
Forty and Four
2008

for his resurrection. They go to a cemetery in Jerusalem to count the number of dead that would come back to life. While counting, they discover a Muslim grave, and so they go out to the streets to ask the bypassers what to do with the Arabs once the Messiah returns. Would the public be willing to share the bounty once the Messiah arrives, or not?

Maimonides wrote the thirteen principles in great length and in detail. He even elaborated on things that were not intrinsic to the principles but were related to them, for example, Maimonides determines that although it is forbidden to try and calculate the coming of the Messiah based on the holy texts, such calculation is not considered heresy. Therefore any form of belief is permissible, but it is illicit to bring him by force, or in an artificial and false manner, and to use his name and the belief in his coming to justify atrocities.

In one way or the other, most of the works of Israeli artists in this exhibition deal with the coming of the Messiah or with inducing his arrival. In “The Messiah is a Polish carpenter named Maria”, the group Sala-manca traveled from Jerusalem to Gdansk to hold auditions for a “Messiah”. The group published a want-ad in Polish stating that they are searching for a “Messiah” and that the “chosen” candidate will go to Israel as part of the project. Seven people, men and women of different backgrounds, arrived at the auditions, and were tested for the part. They were asked to read aloud “messianic” Hebrew texts by Jacob Frank, Theodor Herzl, Uri Zvi Greenberg, Yona Wallach and others, texts that were sent to them previously via email, to allow them to prepare for the audition. Finally the “Messiah” part was given to Maria Sahajko, whose visit to Israel took place in August 2008. The exhibition will present photos from a film documenting the “Messiahs” visit to Israel and her initial encounter with Israelis.

Ever since its inception, Zionism has pretended to carry the messianic message to the nations of the world on its shoulders - not only as a religious

My name is million, for I love as millions:

Their pain and suffering I feel.³
העבודה 'אשמה' של האמנית הפולניה אנה ניסטרוביץ', בוחנת דעות קדומות ופחד המושרשים בשפה הפולנית, אשר מתחילת המודרניזם נעשה בה שימוש לתאר את פולין כמכותרת על-ידי ים של זרים. ניסטרוביץ' מציגה מייצב של פרסומי תעמולה משנות השלושים ועבודת וידאו עם ציטוטים הלקוחים מפורומים באינטרנט. העימות שיוצרת האמנית בין חומרי האינטרנט העכשוויים וחומרי התעמולה של שנות השלושים, חושפים את חוסר ההתחדשות בשפה, המלווה ברוחות של שינאת זרים, דעות קדומות ועכבות החוזרות על עצמן כמעט באותו האופן ומשחזרות את העבר. שנות השלושים היו השנים בהן התחזק הנרטיב הלאומי בפולין בהשפעת העצמאות המחדשת. עלתה החשיבות של כלכלה הנשלטת על-ידי המדינה, של מימוש פנטזיות אורבאניות מודרניות וגבר החשש מפני אירועים פוליטיים סוערים ברוסיה הסובייטית וגרמניה הנאצית. חומרי הדפוס שנאספו על-ידי ניסטרוביץ' מתעדים את הזמן הזה עם שנאת הזרים השזורת בו, שהסתכמה לא רק בהפצה של דברי דפוס מסוג זה, אלא גם בפעילות של ארגון "נוער פולין השלמה", ארגון לאומי שהוקם ב- 1922 (בהשראת רומן דמובסקי) והוקם מחדש ב- 1989 (על-ידי רומן גירטיץ'). כתוצאה מההופעה המחדשת של הארגון במרחב הציבורי, נאומי שטנה חזרו מחדש לזירה הפוליטית הפולנית. עבודתה של ניסטרוביץ', מקשרת בין הזמנים המרוחקים האלה ומדגישה את הדמיון הרטורי ביניהם.

ב 1939, פלשו הנאצים לפולין והצבא הפולני המיושן התמוטט תוך ימים ספורים. בריטניה וצרפת, שערבו לשלמותה של פולין, הכריזו מלחמה על גרמניה אך לא יכלו להושיעה.

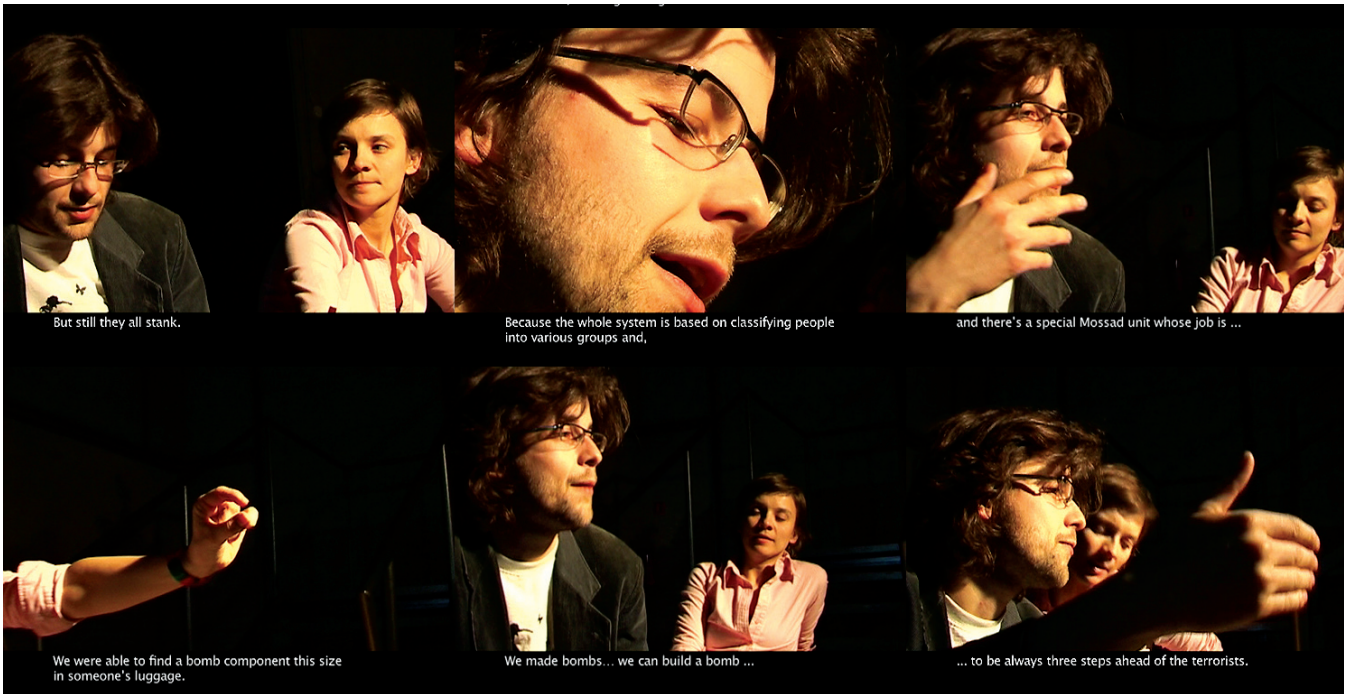
jest przygotowany na jego przyjście i zmartwychwstanie. Idą na cmentarz w Jerozolimie aby zliczyć zmarłych, którzy powróciliby do życia. Podczas obliczeń odnajdują muzułmański nagrobek więc wychodzą na ulicę aby zapytać przechodniów co począć z Arabami, gdy Mesjasz powróci. Czy zechcieliby się podzielić tym darem gdy ten nadejdzie czy nie?

Majmonides opisał trzynaście zasad obszernie i szczegółowo. Wyjaśnił nawet rzeczy, które nie są w nich zawarte pozostają powiązane z nimi. Dla przykładu określa, że jakkolwiek zabronione jest kalkulowanie nadejścia Mesjasza na podstawie świętych

tekstów, próby takie nie są uznawane za herezję. Tak więc jakakolwiek forma wiary jest dopuszczalna, ale jest niedozwolone sprowadzanie go siłą, w sposób sztuczny czy fałszywy oraz używać jego imienia i wiary w jego nadejście dla uprawnienia okrucieństwa.

W ten czy inny sposób większość prac artystów izraelskich w tej wystawie dotyczy nadejścia Mesjasza lub głoszenia jego przyjścia. W “Mesjasz jest polskim stolarzem imieniem Maria” grupa Sala-Manca jedzie z Jerozolimy do Gdańska aby przeprowadzić przesłuchania kandydatów na “Mesjasza”. Artyści dali ogłoszenie, iż poszukują “Mesjasza” i że “wybraniec” pojedzie w ramach projektu do Izraela. Łącznie w castingu wzięło udział siedmiu kandydatów. Poproszono ich o odczytanie “mesjanistycznych” hebrajskich tekstów autorów takich jak Jacob Frank, Theodor Herzl, Uri Zvi Greenberg, Yona Wallach i inni. Teksty te wysłano im wcześniej pocztą elektroniczną, aby mogli się przygotować do przesłuchań. Ostatecznie rolę powierzono Marii Sahajko, której podróż do Izraela nastąpiła w sierpniu 2008. Na wystawie prezentujemy fotografie wykonane na podstawie filmu dokumentującego wizytę i pierwsze spotkania “Mesjasza” z Izraelczykami.

Od swoich początków syjonizm udawał, że przenosi idee mesjanistyczne narodu dźwigającego świat na swych ramionach, nie tylko jako przekaz narodowy i religijny, ale jako utożsamiającą, awangardową ideologię uniwersalizacji ludzkości, działając w sposób polityczujący teologiczność. Warto jest zauważyć

יוהנה רייקובסקה |
מעלה
Joanna Rajkowska |
Wyżej
Joanna Rajkowska |
Upwards
2008

סלה-מנקה | המשיח
הוא נגרית פולניה ושמה
מריה

Salamanca | Mesjasz
jest polskim stolarzem
imieniem Maria

Salamanca | The
Messiah is a Polish
carpenter named
Maria
2008

continues to Majdanek, Poland and every time one of the brothers tries to tell the story in the Majdanek's crematorium, the narrative is stopped by the teller with the words "not good." How can one tell a story that cannot be told? How to tell a story that the mind refuses to understand?

The brothers as protagonists come back to Israel and drive their grandmother and grandfather on a tour near Bnei Brak. What we see outside the car windows is barbed wire fences, control towers and soldiers. There is a strong feeling that the old couple never left the camps at Auschwitz.

It looks as if the evil jinn has burst out of its bottle, and now it is impossible to push it back in. Like a radioactive bomb, its generations-long impact impossible to predict, so this evil exploded across Europe in the war, continuing to echo down the ages in the Middle East via its carriers.

In her work "Mary Koszmary", Yael Bartana is joined by Sławomir Sierakowski, the intellectual leader of the new left in Poland, who co-wrote a text together with another leftist activist, Kinga Dunin, at Bartana's request. In the text he is described reciting before an empty stadium, inviting 3,300,000 Jews to come back to Poland. The fluent speech invokes the dead, as it is not clear who should come back, the dead or their descendants. The text itself is rife with antisemitic, Communist and Catholic tokens pointing to a common bleak root. Yet this work suggests a kind of redemption in the way we, in the present, can relate to the past. One interpretation of the resurrection claims that it already happened in 1948, the year in which the establishment of the State of Israel was declared. After the Holocaust, the surviving Jews from the death camps and the crematoriums, many of them barely more than "dry bones", having lost all their possessions, families and hope, were the people that arrived in the land of Israel, managed to rehabilitate themselves, and helped in the foundation of the Israeli State after two thousand years in the Diaspora.

According to Maimonides, resurrection is the last of the thirteen principles of faith, a doctrine every believing Jew is committed to.

The work "Messiah Now", a mission taken in the name of the Messiah, shows Yossi and Itamar traveling to Jerusalem to find out whether the nation is prepared for his coming and

בכך הייתה הפלישה הגרמנית לפולין העילה הרשמית לפרוץ מלחמת העולם השנייה. ב-1941 כבשו הגרמנים את חלקי פולין שהיו בידי ברית-המועצות. מרכז פולין הפך לאזור "הממשל הכללי" (גנרלגוברנמן), בו הגיעו הנאצים לשיאים של אכזריות, הן כלפי היהודים והן כלפי הפולנים. המלחמה הביאה למותם של ששה מיליון אזרחים פולנים, ולגירושם של 2.5 מיליון מהם לעבודות כפיה בגרמניה. כשלושה מיליון מיהודי פולין נרצחו באושוויץ, טרבלינקה, מידאנקה, בלזץ, סוביבור, וחלמנו, כמו גם יהודים מכל רחבי אירופה שהוסעו ברכבות אל אדמת פולין להשמדה. פולין הייתה לגיא ההריגה הראשי של היהודים בשואה. מריה יאניון, הבלשנית הפולניה הידועה, קוראת כיום לצער אוניברסלי, כאשר אנו עומדים מול "עודפות הצער, מועקה על אבדן בלתי הפיך." בסרט "אני לא מתכוון לספר לך סיפור" מנסים מנחם ויקותיאל רוט להתמודד עם הדרך לספר את הסיפור של סבתם ניצולת השואה. הם מנסים לראיין אותה ולשכנעה לספר להם את סיפורה. היא מספרת כיצד הנאצים ייצרו סבון מגופות של אנשים מיד לאחר שרצחו אותם. האחים רוט נוסעים בתחילה לבני ברק, שמזכירה במראה שלה את העיירה היהודית במזרח אירופה. מסעם ממשיך למידאנקה, פולין, ובכל פעם שאחד מהם מנסה לספר את הסיפור במשרפות של מידאנקה, הוא מופסק על ידי המשפט "לא טוב". איך יכול אדם לספר את הבלתי ניתן לתיאור? כיצד ניתן לספר סיפור שהדעת לא יכולה לתפוס?

האחים, כדמויות הראשיות בסרט, חוזרים לישראל ולוקחים את סבם וסבתם לסיור במכונית בסביבות בני ברק. מה שניתן לראות מחלון המכונית הוא גדרות תיל, מגדלי שמירה ושליטה וחיילים. מתקבלת תחושה מטלטלת שהזוג מעולם לא עזב את מידאנקה. נראה כאילו השד פרץ החוצה ולא ניתן להחזירו לבקבוק. בדומה לפצצה גרעינית שאת מידת הנזק שלה לדורות הבאים קשה לנו לצפות, כך הרוע שהתפרץ באירופה במלחמת העולם השנייה, ממשיך להדהד במזרח התיכון על ידי הנשאים שלו.

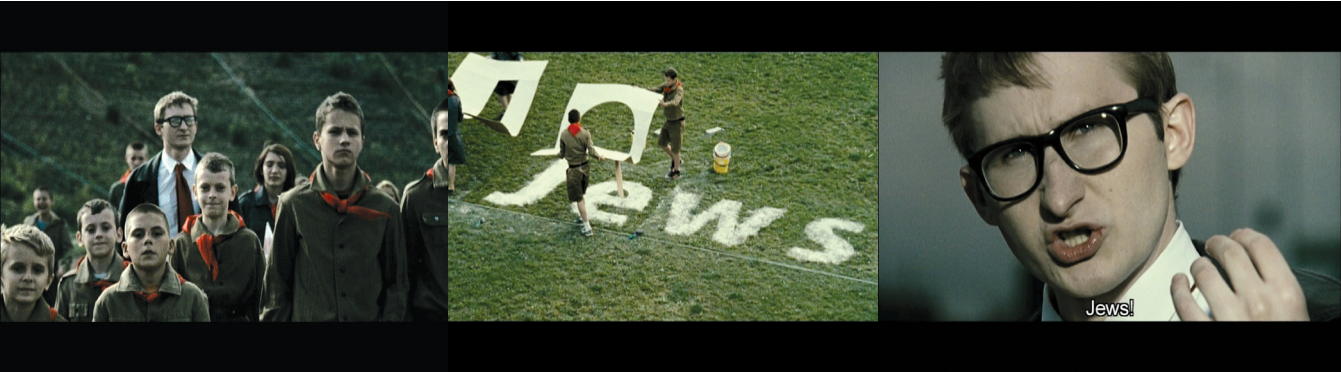
בעבודה "מארי קושמארי" חוברת יעל ברתנא לסלבומיר סידקובסקי, המנהיג האינטלקטואלי

powrotem umieścić. Jak materiał radioaktywny, ma nieprzewidywalny wpływ na następne generacje i zło, które eksplodowało w całej Europie w czasie wojny długo będzie odbijać się echem na Bliskim Wschodzie poprzez tych, którzy to doświadczenie w sobie noszą.

W pracy "Mary Koszmary", Sławomir Sierakowski, intelektualny przywódca nowej polskiej lewicy, dołączył do izraelskiej artystki Yael Bartana i na jej prośbę wraz z inną polską aktywistką Kingą Dunin napisał tekst zapraszający 3,300,000 Żydów z powrotem do Polski. W prezentowanym wideo wygłasza ten tekst stojąc na pustym Stadionie Dziesięciolecia. Okrągłym tekstem zwraca się do zmarłych, ale nie jest jasne, kto powinien wrócić: czy zmarli, czy ich potomkowie. Jest to ten sam stadion, na którym Ryszard Siwiec, urzędnik po studiach filozoficznych 8 września 1968 roku (tego samego, w którym wielu Żydów zostało zmuszonych do opuszczenia Polski za swój udział w Marcu 68) zginął śmiercią samobójczą. Siwiec podpalił się w proteście przeciwko sowieckiej interwencji w Pradze i zmarł cztery dni później w szpitalu. Zamieniając się w żywą pochodnię złożył nie tylko polityczną deklarację ale czysty, wstrząsający akt ofiary i rozpaczyny wynikający z określonej tradycji patriotyzmu. Ten protest, pomimo że dokonany na oczach tysięcy ludzi nie został odnotowany przez media w kraju, jego rzeczywiste powody ukryte, a bezpośredni wpływ tego aktu osłabiony i niewyjaśniony przez wiele lat.

Tekst wygłaszany w pracy Bartana jest naszpikowany antysemitycznymi, komunistycznymi i katolickimi sloganami, wskazując na ich niewesołe wspólne korzenie. Jednak tekst sugeruje jakiś rodzaj odkupienia, z jakim my dzisiaj możemy odnieść się do przeszłości. Jedna z interpretacji twierdzi, że już ono nastąpiło w 1948 roku, kiedy oficjalnie ogłoszono powstanie państwa Izrael. Po Holocauście Żydzi ocaleni z obozów śmierci i krematoriów, w większości skrajnie wychudzeni i wyczerpani, utraciwszy swoje majątki, rodziny i nadzieje przyjechali na ziemię Izraela, wydobrzeli i pomogli po dwóch tysiącach lat Diaspory założyć zręb państwa Izrael.

Zdaniem Majmonidesa, zmartwychwstanie jest ostatnią z trzynastu zasad wiary, doktryny, której oddany jest każdy wierzący Żyd. Praca "Czas na Mesjasza" jest misją podjętą w imieniu Mesjasza, pokazującą Yossiego Attia i Itamara Ross w podróży do Jerozolimy, próbujących zorientować się czy naród

יעל ברתנא | מארי קושמארי
Yael Bartana | Mary Koszmary
Yael Bartana | Mary Koszmary
2007

מנחם ויקותיאל רוט |
אני לא מתכוון לספר
לך סיפור
Menachem and
yekutiel roth | Nie
opowiem Ci historii
Menachem and
yekutiel roth | I'm Not
Going To Tell You A
Story
2008

presents an installation of 1930s printed propaganda and a video work which quotes today's internet forums. The juxtaposition created by Niesterowicz between contemporary internet materials and historic artefacts exposes the language at its point of death, as influenced by xenophobia, prejudice and inhibitions, forever repeating themselves in a similar manner; reconstructing the past. 1930s was the period of strengthening of nationalist narrative in the country, under the influence of regaining the state, importance of nation-controlled economy, materializations of modern urban fantasies and the fear of boiling political events in Soviet Russia and Nazi Germany flanking the country. The printed matter collected by Niesterowicz are documents of these times with the interwoven xenophilia that resulted with not only distributions of these type of prints but also to so called bench gettoes introduced by All-Polish Youth, a nationalist youth organization established in 1922 (from inspiration of Roman Dmowski) reestablished in 1989 (by Roman Giertych). In result of the reoccurrence of the organization in the public sphere, hate speech reentered temporarily The polish political scene. The work of Niesterowicz links these distant in time events and points toward similarity of rhetorics.

In 1939 the Nazis invaded Poland and the obsolete Polish army collapsed within a few days. The United Kingdom and France, taking responsibility for Poland's well being, declared war on Germany (thus making the invasion of Poland the official cause of World War II), but they could not save Poland.

In 1941 the Germans conquered the parts of Poland occupied by the USSR. The centre of Poland was turned into a "General Government" zone, Generalgouvernement, in which the Nazis set new records of inhuman cruelty against the Poles and Jews alike. The war resulted in the death of six million Polish citizens and the deportation of 2.5 million Poles condemned to forced labour in Germany. About three million Jews were murdered in Auschwitz, Treblinka, Majdanek, Belzec, Sobibor and Chelmno, as were Jews from all over Europe, transported by trains to Polish soil for extermination. Poland was turned into the main site for the mass murder of Jews in the Holocaust. Maria Janion, the eminent Polish philologist, calls today for a universal grief, when facing this "excess of grief, hunch of irreversible loss."⁴ In the film "I'm Not Going To Tell You A Story," Menachem Roth and Yekutiel Roth try to cope with telling the story of their grandmother, a survivor of the Holocaust. They try to interview her, asking that she tell them her story. She describes how the Nazis made soap out of human bodies just after murdering them. The Roth brothers first travel to Bnei Brak, which still has the appearance of an East Europe Jewish town. The journey then

של השמאל החדש בפולין, אשר כותב טקסט לבקשתה של ברתנא יחד עם פעילת שמאל נוספת, קינגה דונין. בטקסט, אותו הוא מקריא מול מיצטדיון ריק מאדם, הוא מזמין 3,300,000 יהודים לחזור חזרה לפולין. הנאום הרהוט מעלה באוב את המתים. אין זה ברור מי בדיוק צריך לחזור, המתים או צאצאיהם. הטקסט משובץ באמירות אנטישמיות, קומוניסטיות וקתוליות המצביעות על שורש עגום משותף. אך עם זאת מציעה העבודה גאולה לגבי האופן בו אנו

יכולים בזמן הווה לנהוג בעבר. אחת הפרשנויות לתחיית המתים היא שהיא התרחשה ב-1948, השנה בה קמה מדינת ישראל. לאחר השואה, היהודים ששרדו את המחנות, רבים מהם לא יותר מ"עצמות יבשות", לאחר שאיבדו את כל רכושם, משפחתם ותקוותם, הצליחו לשקם עצמם ולסייע בהקמת מדינת ישראל.

תחיית המתים היא העיקר השלוש עשרה ביהדות על-פי הרמב"ם, אשר בהם מתחייב כל יהודי

דistribucją materiałów o tym charakterze, ale także stosowaniem gett ławkowych wprowadzonych na polskich uniwersytetach przez Młodzież Wszechpolską, nacjonalistyczną organizację młodzieżową założoną w 1922 roku (z inspiracji Romana Dmowskiego) i ponownie uruchomioną w 1989 (przez Romana Giertycha). W związku z ponownym pojawieniem się organizacji w sferze publicznej Polski uwolnionej spod sowieckich wpływów ponownie pojawiła się na polskiej scenie politycznej mowa nienawiści. Praca Niesterowicz łączy te odległe w czasie momenty i wskazuje na ich retoryczne podobieństwa.

W 1939 roku nazistowskie Niemcy napadły na Polskę, której słabo uzbrojona armia w krótkim czasie uległa. Anglia i Francja w geście odpowiedzialności wypowiedziały Niemcom wojnę (co też uczyniło inwazję na Polskę oficjalnym początkiem II wojny światowej), ale zbyt późno, by było to skuteczne. W 1941 roku Niemcy podbiły także polskie terytoria okupowane przez Sowietów. Centralna część Polski została przekształcona w Generalną Gubernię gdzie naziszi pobili szereg rekordów nieludzkiego okrucieństwa zarówno wobec Polaków jak i Żydów. Wojna przyniosła ofiarę 6 milionów obywateli Polski i

deportację 2,5 miliona na przymusowe roboty w Niemczech. Około 3 miliony Żydów zwiezionych z całej Europy na polską ziemię w celu eksterminacji zamordowano w Oświęcimiu, Treblince, Majdanku, Belżcu, Sobiborze i Chełmnie. Polskę przekształcono w główną lokalizację masowej zagłady Żydów. Maria Janion, wybitna

polska filolożka, powołując się na Imre Kertésza i Marię Czapską woła dzisiaj o żałobę uniwersalną bo "Musimy żyć w nadmiarze bólu, w poczuciu nieodwołalnej straty".³ W filmie "Nie opowiem ci historii" Menachem Roth i Yekutiel Roth próbują uporać się z historią swojej babki, która ocalała z Zagłady. Próbują w wywiadzie skłonić ją do jej opowiedzenia. Ona opowiada jak naziszi robili mydło z pomor-

dowanych. Bracia Roth podejmują najpierw podróż do Jerozolimy w pobliże oraz do samej dzielnicy St. Mary, która wciąż przypomina czasy diaspory. Następnie kontynuują podróż do Oświęcimia w Polsce i za każdym razem, gdy jeden z braci próbuje opowiedzieć historię w oświęcimskim krematorium przerywa sam sobie słowami "niedobrze". Jak ktoś może opowiedzieć historię, której nie da się opowiedzieć? Jak można opowiedzieć historię, której zrozumienie umysł odrzuca?

Obaj uczestniczący bracia wracają do Izraela i zabierają babkę i dziadka na wycieczkę w okolice Jerozolimy. To co widzimy przez okna samochodu, to ogrodzenia z drutu kolczastego, wieże strażnicze i żołnierze. Pojawia się mocne wrażenie, że starsi państwo nigdy naprawdę nie opuścili obozu w Oświęcimiu. Wygląda na to, że zły dzin uleciał z butelki i nie można go już tam z

formuła opisująca mającego nadejść Mesjasza i zbawcę Polski “z matki obcej” (wyrażenie interpretowane jako aluzja do matki Mickiewicza pochodzącej z frankistowskiej rodziny, co jest faktem nie do końca przyswojonym w ojczyźnie poety). Wyrażenie zaczerpnięte jest z “Widzenia Księdza Piotra” uważanego za jeden z najbardziej tajemniczych i inspirujących momentów w pisarstwie Mickiewicza, a poświęconego losowi i przeznaczeniu narodu. Piotr doświadcza wizji Polski jako “Chrystusa Narodów”, ukrzyżowanego dla zbawienia innych, także

będących obiektem przemocy narodów. Napisane szereg dekad później „Wesele” Wyspiańskiego podejmuje problematykę niemożności wspólnego działania, brak wewnętrznych więzi, powtarzalność porażki, brak ducha narodowego i bezprzedmiotowość wysiłków odzyskania niepodległości. “Dziady,” a w szczególności “Wielka Improwizacja” oraz “Widzenie księdza Piotra” są najbardziej istotne dla zrozumienia wewnętrznej walki bohatera romantycznego z Bogiem i jego niepojętymi wyrokami wobec ludzkości ale także dla akceptacji tego faktu i woli ofiary. Mickiewicz pisze: Teraz duszą jam w moję ojczyznę wcielony

Ciałem połknąłem jej duszę,

Ja i ojczyzna to jedno.

Nazywam się Milijon - bo za miliony

Kocham i cierpię katusze.

W pracy zatytułowanej “Hańba” Anna Niesterowicz śledzi lęki i uprzedzenia zawarte w polszczyźnie a używane z początkiem modernizmu dla opisanie Polski jako otoczonej morzem obcych. Anna Niesterowicz prezentuje instalację druków propagandowych z lat trzydziestych oraz pracę wideo cytującą dzisiejsze fora internetowe. Zestawienie współczesnego materiału internetowego z obiektami historycznymi zbudowane przez Niesterowicz ujawnia język w martwym punkcie, zakażony ksenofobią, uprzedzeniami i wykluczeniem, nieustająco powtarzający się i w podobny sposób odtwarzający przeszłość.

Lata trzydzieste były okresem wzmocnienia dyskursu nacjonalistycznego w Polsce, co nastąpiło pod wpływem odzyskania państwowości, istotności posiadania gospodarki narodowej, materializacji modernistycznych fantazji miasta oraz obawy przed politycznym wrzieniem w sowieckiej Rosji i nazistowskich Niemczech oskrzydających kraj. Druki zebrane przez Niesterowicz są dokumentem owych przenicowanych etnicznym lękiem czasów, owocujących nie tylko

להאמין. בעיקר האחרון קובע הרמב"ם את תחיית המתים. יוסי ואיתמר בעבודתם 'משיח עכשיו' יצאו לירושלים בשמו של המשיח במטרה לבדוק האם העם מוכן לקבלו ומוכן לתחיית המתים. הם יוצאים לבית קברות בירושלים לספור את מספר המתים שיחזרו לחיים. במהלך הספירה הם מגלים קבר של מוסלמי ויוצאים לרחוב לשאול את העוברים והשבים מה לעשות עם הערבים כאשר המשיח יחזור? האם הציבור מוכן להתחלק בכל הטוב כאשר המשיח יגיע או לא?

הרמב"ם כתב את העיקרים בצורה מוסברת ומורחבת, והוסיף גם דברים שאינם חלק אינטגרלי מהעיקרים, אבל קשורים לנושא העיקר. למשל, הרמב"ם קובע שישנו איסור לנסות לחשב מתוך המקרא את מועד ביאתו של המשיח, אך אין חישוב שכזה בגדר כפירה. על כן מותר להאמין במשיח, בכל דרך שהיא, אך אסור להביאו ככה, באופן מלאכותי ושקרי, ולעשות בשמו ובחסות האמונה בבואו מעשים שלא ייעשו.

מספר גדול של עבודות של האמנים הישראלים בתערוכה עוסקות בצורה זו או אחרת בבואו של המשיח או בהקדמת בואו. ב"המשיח היא נגרית פולנייה בשם מריה", קבוצת "סלאמנקה" הירושלמית (לאה מאואס ודיאגו רוטמן) נסעו לגדנסק במטרה לערוך מבחני בד למשיח. הקבוצה פרסמה הודעה בפולנית בה נכתב כי הם עורכים חיפוש אחר "המשיח" וכי המועמד "הנבחר" ייסע לישראל במסגרת הפרויקט. למבחנים הגיעו שבעה אנשים מרקעים שונים, גברים ונשים כאחד, שהציגו את מועמדותם לתפקיד. הם התבקשו להקריא בעברית טקסטים "משיחיים" של יעקב פראנק, תאודור הרצל, אצ"ג, יונה וולך ואחרים, שהועברו להם באי-מייל לצורך האודישן. לתפקיד ה"משיח" נבחרה מריה סצייקו, שביקורה בארץ נערך בחודש אוגוסט 2008. בתערוכה יוצג סרט שעוקב אחר ביקורה של "המשיח" ועל פגישתה הראשונה עם הישראלים.

הציונות משחר לידתה נושאת על גבה את הבשורה המשיחית לאומות העולם: לא רק בשורה דתית או לאומית, אלא תודעה עצמית של אוונגרד המפיץ את רעיון האוניברסליזציה של האנושות ופועל לפוליטיזציה של התיאולוגי. ראוי לציין את הפער בין הכמיהה לארץ ישראל לבין המעשה בפועל של יישוב הארץ. כותב

ישעיהו ליבוביץ בספרו "עם, ארץ, מדינה" - המשימה שהוטלה על עם ישראל לדורותיו, איננה הבעלות על הארץ אלא קיום התורה בארץ. מגילת העצמאות של מדינת ישראל פותחת בשקר מכון: "בארץ-ישראל קם העם היהודי", אולם העם היהודי לא קם בארץ-ישראל אלא בא לארץ-ישראל כעם מגובש. הציונות מרדה בציפייה הפסיבית למשיח, שנבעה מן האמונה שהגאולה תבוא אך ורק באמצעות התערבות אלוהית. אך באותה עת, כתנועה לאומית שבמרכז עמד רעיון השיבה לציון, הייתה הציונות קשורה בקשר עמוק לסמלים ולעולם המושגים של הגאולה הדתית.⁵

יוהנה ריקובסקה בעבודתה "מעלה" מפנה את תשומת ליבנו לדרך בה אמצעים תרבותיים וגזעניים עולים בקנה אחד עם ההטמעה של "הביטחון" והתפעול האדמיניסטרטיבי שלו. ריקובסקה מראיינת בעבודה שני חברים שלה, שעבדו בשרותי הבטחון בשדה התעופה והפכו ליצרני תרבות מכובדים. ריקובסקה מאפשרת נראות לחיכוך בין התפקיד והאחריות מצד אחד לבין ההגזמה בצד השני. העבודה

their views of popular and intellectual definition of Polishness. These literary roots of what define national narratives in Poland are discussed in the found-footage video by Grzegorz Klamán titled “Forty and Four:” It combines excerpts from two movies by two Polish emblematic filmmakers, Andrzej Wajda and Tadeusz Konwicki. They took major Polish national literary pieces, “Wesele” (“The Wedding”, 1972) based on Wyspiański’s theatre play of 1901 and “Lava - A Story of “Dziady” (“Forefathers’ Eve”) by Adam Mickiewicz (Lawa, Opowiesco “Dziadach” Adama Mickiewicza”, 1989) based on the fragments of Mickiewicz’s “Dziady” (1830).

Klamán brings the two narratives together in the video work whose title is taken from Mickiewicz’s “Dziady.” “Forty and Four” is a Kabbalist number, deciphered by specialists either as a digital code of the poet’s first name, Adam, the secret formula describing the Messiah to come and the saviour of Poland whose mother is “a stranger” – interpreted by some as an allusion to Mickiewicz’s mother being of the Frankist family (a fact not fully acknowledged in the country). The expression taken from the “Vision of Priest Peter” is considered one of the most mysterious and inspiring moments of Mickiewicz’s writing, dealing with fate and destiny. Peter also has a vision of Poland as a “Christ of the Nations”, crucified for the salvation of other, overpowered nations. Written several decades later, “Wedding” by Wyspiański touches upon the impossibility of joint action, lack of internal bonds, repetitiveness of failure, lack of national spirit and pointlessness of efforts to gain sovereignty.

“Dziady,” and especially “Grand Improvisation” and the “Vision of Priest Peter” are most symbolic for understanding the internal struggle of the romantic hero with God and his ungraspable orders over humanity, as well as the acceptance and will of sacrifice. Mickiewicz writes:

"Now is my soul incarnate in my country

And in my body dwells her soul

My name is million, for I love as millions:

Their pain and suffering I feel.”³

The work “Shame” by the Polish artist Anna Niesterowicz investigates the prejudice and fear ingrained into the Polish language, used from the beginning of Modernism to describe Poland as besieged by a sea of strangers. Anna Niesterowicz

חושפת כיצד בני אדם פועלים תחת הלחץ של מנגנון אידיאולוגי מתוך המסווה של אחריות אדמיניסטרטיבית פורמלית.

מייצג הוידאו בשני ערוצים של אבי מוגרבי מראה את חותם הקנאות הדתית על החברה הישראלית. מוגרבי מציג שני קטעים מתוך סרטיו הקודמים, "אוגוסט" ו"נקם אחת משתי עיניי", ויוצר ביניהם חיבור חדש. הוא מחבר בין אודישנים שערך לשחקניות לתפקיד אישתו של ברוך גולדשטיין בסרט אוגוסט, יחד עם חגיגות של קבוצת פעילי כ"ך השרים יחדיו: "אדוני, אלוהים, זכרני נא וחזקני נא, אך הפעם הזה, ואינקמה נקם אחת משתי עיני מפלישתים". מתוך קריאתו של שמשון המקראי לאלוהיו, כשהוא כפות אל עמודי המקדש הפלישתי, רגע לפני שהוא מפיל את עמודי הבית על אלפים מאויביו ומעניו הפלישתים ועל עצמו. קריאת הנקם הזו עוד נשמעת במזרח התיכון. שמשון, גיבורו של מיתוס עברי מכונן, היה מושא הערצתו של ברוך גולדשטיין ושל קבוצות מתנחלים מהזרם הציוני דתי המשלבות משיחיות עם ציונות.

אתחלתא דגאולה (מארמית: התחלת הגאולה) הוא מושג רעיוני השאוב מן הגמרא. המדובר הוא בתקופה שבה חל שלב חדש של התעוררות בתהליך הגאולה וביאת המשיח. זהו השלב הראשון בתהליך הגאולה המהווה תקופה השונה במובנים רבים מכל מה שקדם לה. מושג זה הוא בין הנושאים הנידונים ביותר במשנתה של הציונות הדתית. אחת המחלוקות הגדולות של החרדים עם הציונות הדתית היא סביב השאלה האם נכון או מותר לחשב את ביאת המשיח, כאשר חישוב ביאת המשיח יכול להחשב כהכנה לביאתו.

גם בעבודת הוידאו "מלחמת הגאולה" של איתי מאיר וסוף בקליניק מתכוננים לבואו של המשיח. עבודת הוידאו צולמה באקדמיה לאמנות ועיצוב "בצלאל", אשר הופכת למפעל נשק עתידי כהכנה למשיחת צידקיהו למשיח על מלכות ישראל החדשה. הסרט צולם בסגנון עתידיני ועוסק בשאלת תפקידו של האמן כחייל בצבא הגאולה. חלק מן המשתתפים בסרט הם שחקנים מקצועיים וחלקם סטודנטים לאמנות. גיבורי הסרט, סטודנטים לאמנות לפני המהפכה העתידנית, הפכו לפועלים באקדמיה והם נקראים ליצור פסל של אריה שייצג את כוחו של המשיח במלכות החדשה.

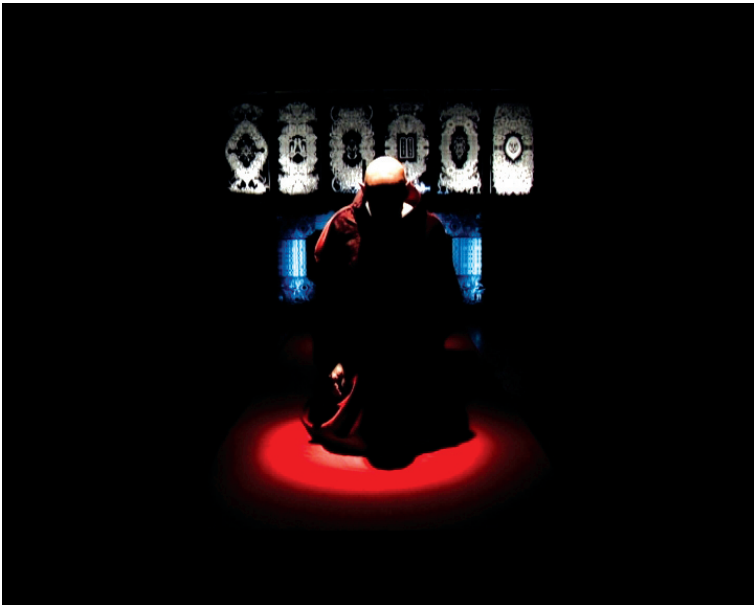
פולין קשורה בעבותות למשיחיות היהודית

למרות שלפי גרשום שולם, הזרמים המיסטיים בקרב יהודי פולין אינם מקוריים. הם יובאו ואומצו רק במאה ה-16. שולם מאמין שישנן גירסאות שונות למה שיצית מאוחר יותר תפיסה חדשה של הקבלה. בעוד שהשפעתו של שבתאי צבי נתנה את אותותיה על הציבור היהודי בבלקן ובאירופה המרכזית, השפעתו העיקרית היתה בפולין. לכן התנועה הפרנקיסטית נתפסה כהמשך וכסיום ההגיגה של השבתאות הפולנית, ומעולם לא נתפסה כתנועה עצמאית על-ידי הרבנים והציבור. התנועה הפרנקיסטית חשפה את היסודות ההרסניים והמהפכניים החבויים בשבתאות.

הסרט 'שתי נשים וגבר' מספר על חייה המקצועיים של האמנית הסוריאליסטית "ז'וסטין פראנק", על ידי החוקרת אן קאסטרופ. שם האמנית הוא חרב פיפיות של רמזים, המרקיז דה סאד מזה ויעקב פראנק מזה. פראנק היה הדמות המסעירה, החידתית, המאיימת והנוראה של יהדות מזרח אירופה במאה ה-18, שלב מאוחר וטראומטי בגלגוליה של התנועה השבתאית, הקצנה מוחלטת של אופיה הפרוע,

איתי מאיר, סופר
בקליניק | מלחמת
הגאולה
Ittai Meyer, Suff
Backaleinick | Wojna
odkupienia
Ittai Meyer, Suff
Backaleinick | The
War of Redemption
2007

אבי מוגרבי | ללא
כותרת
Avi Mograbi | bez
tytułu
Avi Mograbi | Untitled
2007

איתי מאיר, סופר
בקליניק | מלחמת
הגאולה
Ittai Meyer, Suff
Backaleinick | Wojna
odkupienia
Ittai Meyer, Suff
Backaleinick | The
War of Redemption
2007

יוסי ואיתמר |
משיח עכשיו
Yossi and Itamar |
Czas na Mesjasza
Yossi and Itamar |
Messiah Now
2008

refers to the national fetish of the sea, which Poland was to wed (Poland has celebrated newly accomplished access to the sea with the national celebration of Wedding the Sea, held once in 1920 by General Haller in Port City Puck. The event was re-enacted in honor of its anniversary in 1990). The history of Poland is a story of a struggle to win and maintain independence, the fundamental merit/virtue in light of which the Polish nation is educated. 16th century Poland was one of the biggest countries in Europe, second only to Russia, but for long periods in history, especially after late 18th century partitions, there was no independent Polish state until the Versailles Treaty. Those 150 years of not having a state were the most formative years for the concepts and visions of patriotism, heroism and sacrifice, with all the religious and cultural connotations attached to them expressed predominantly in literature and theatre. Europe established the foundations and what it would be today, and the Poles undertook several failed uprisings against foreign rule, leading to the development of a spiritual philosophy termed Polish Messianism, or 19th century mysticism. Writers such as Hoene-Wronski, charismatic religious leader Andrzej Towianski and the national poet Adam Mickiewicz are probably the most known and most influential creators and disseminators of messianic philosophy in Polish tradition. Mickiewicz, along with other national poets such as Juliusz Słowacki and Zygmunt Krasinski, are taught today in schools and have probably the strongest impact, along with positivist novel writer Henryk Sienkiewicz and the late 19th century poet Stanisław Wyspiański, both expressing

פורץ הגבולות ומכונן המציאות החלופית של התנועה, ששורשיה נבעו מדמותו של שבתאי צבי. ההתגלות המינית מוגשת באריות מחקר ביוגרפי, המתחקה אחר עקבותיה של האמנית הדחוייה, שנקלעה לארץ בשנות השלושים, ולמרות שהשתייכה לתנועה הסוריאליסטית לא זכתה להערכה לה הייתה ראויה. החשיפה הציבורית היחידה לה זכתה התרחשה שנה לפני מותה, בתערוכתו של מרסל ינקו, האמן הדאדאיסט שעלה לארץ ב-1940. זיוסטין נעצרת על ידי המשטרה באשמה שחשפה את עצמה בצורה מגונה וניסתה לתקוף את ינקו. לאחר שיחרורה עברה להתגורר בבית ידידתה היחידה, האלמנה פניה חיסין, ומתה ב-1943. עם התחדשות העניין באמנית נשכחת זו, הובנו המניעים מאחורי המיזוג שלה בין סטייה ויהדות בהקשרים פרשניים שונים: דרך הזיקה שלה לזיורדי בטאיי וביחס לחוג הסוריאליסטי בשוליו פעלה; כעמדת-יחיד פמיניסטית רדיקלית ביחס למסורת הפטריארכלית של הייצוג האירוטי, ואף כפעולה אנטי-ציונית מתריסה.

miejsowości Jedwabne² oraz konflikt pomiędzy ujawnionymi faktami historycznymi a mitem narodowym i symboliką polskiej flagi (niewinność i ofiara w odniesieniu do odpowiednio białego i czerwonego pasa). Kłaman dołączył czarny element aby oznaczyć przestrzeń dla niewyrażonego, niewypowiedzianego oraz zapomnianego. Praca odwołuje się do narodowej tradycji przekazywania patriotycznych wartości, co mogłyby być odczytane w kontekście “pedagogiki narodowej” Bronisława Trentowskiego (1808-1869) opublikowanej w 1842 i 1844 oraz jej dzisiejszych politycznych owoców i kulturowych odczytań. Odwołuje się ona także do narodowego fetyszu morza, które Polska “poślubiła” (w 1920 roku Polska świętowała odzyskany dostęp do morza oficjalnym ceremoniałem zaślubin, symbolicznie dokonany przez generała Józefa Hallera w portowym mieście Pucku). Wydarzenie zostało powtórzone dla upamiętnienia rocznicy w 1990 roku. Dzieje Polski przedstawione jako nieustająca walka dla odzyskania i utrzymania niepodległości stanowią o istocie patriotycznej edukacji polskiego narodu. Szesnastowieczna Polska była drugim co do wielkości krajem europejskim zaraz po Rosji, ale w długich okresach swojej historii, zwłaszcza po dokonanych pod koniec osiemnastego wieku rozbiorach, Polska straciła niepodległość (jej terytorium zostało rozdzielone pomiędzy Austrię, Rosję i Niemcy) i odzyskała ją dopiero w wyniku Traktatu Wersalskiego. Tych 150

bezpąństwowych lat było niezwykle istotne dla sformułowania koncepcji i wizji patriotyzmu, bohaterstwa, poświęcenia wraz ze wszystkimi religijnymi i kulturowymi konotacjami wyrażonymi szczególnie w literaturze i teatrze. Gdy Europa budowała podstawy swojej teraźniejszości, Polacy

podjęli szereg przegranych misji powstańczych przeciwko narzuconej władzy co stworzyło grunt dla rozwoju filozofii ducha nazywanej Mesjanizmem Polskim lub mistycyzmem dziewiętnastowiecznym. Autorzy w

rodzaju Hoene-Wrońskiego, charyzmatycznego przywódcy duchowego Andrzeja Towiańskiego i narodowego poety Adama Mickiewicza są prawdopodobnie najbardziej znanymi i wpływowymi w polskiej tradycji twórcami i promotorami filozofii mesjanistycznej. Mickiewicz, wraz z innymi narodowymi poetami, takimi jak Juliusz Słowacki czy Zygmunt Krasiński, są przedmiotem nauki szkolnej i mają prawdopodobnie najsilniejszy wpływ, wraz z pozytywistycznym powieściopisarzem Henrykiem Sienkiewiczem i artystą przełomu wieków Stanisławem Wyspiańskim, jako wyraziciele poglądów kształtujących popularne i intelektualne wizje polskości.

Te literackie korzenie polskich narracji narodowych są rozważane w found-footage video Grzegorza Kłamana zatytułowanym “Czterdzieści i Cztery”. Łączy ono fragmenty dwóch filmów wyreżyserowanych przez polskich emblematycznych reżyserów Andrzeja Wajdę i Tadeusza Konwickiego. Przenieśli oni na ekran odpowiednio „Wesele”, sztukę Wyspiańskiego z 1901 roku (1972) oraz “Lawę. Opowieść o Dziadach Adama Mickiewicza” (1989), opartą na fragmentach Dziadów Mickiewicza z 1830/1832 roku. Kłaman łączy obie narracje w pracy, której tytuł pochodzi z mickiewiczowskich „Dziadów”. Czterdzieści i Cztery to numer kabalistyczny, odczytywany przez specjalistów jako kod cyfrowy imienia artysty, Adama, lub też sekretna

people, nation and country as the trustees of a particular mission of liberation, salvation and self-empowerment, and to see the cultural plots interwoven in the particular vision of individual, the hero, the martyr, the prophet and finally, politician, artist and intellectual.

The artists who were invited to take part in this project were asked to provide new or existing works that responded to the notion of Messianism - religious messianism, secular messianism, false messianism and national messianism. The artists were encouraged to address the way Messianism, through its various manifestations – and not solely within its Judeo-Christian context – is expressed

firmowy modernizmu, zostaje więc zastąpiona procesem teologizacji politycznego a proces ten jest wyrażony w religii, polityce i fundamentalizmie.

Polski artysta Artur Żmijewski prezentuje wideo zatytułowane “Oni”. Żmijewski zaprosił cztery grupy Polaków do uczestnictwa w rejestrowanym eksperymencie, w którym każda z grup utożsamia się z inną ideologią: grupa starszych wiekiem fundamentalnych katolików, grupy żydowskiej młodzieży, aktywistów praw człowieka oraz przedstawicieli nacjonalistycznej organizacji Młodzież Wszechpolska. Działające w tej samej przestrzeni zaproszone grupy zostały poproszone o wizualne przedstawienie

ארתור זמייבסקי |
הם
Artur Żmijewski |
Oni
Artur Żmijewski |
Them
2007

today in politics, society and culture. The exhibition will open in Holon and then move to Gdansk. It is dynamically structured so that some of the works will undergo change or will be replaced in the course of its duration. Within the time frame of the exhibition, experts will be invited to talk about Messianism in both Israeli and Polish narratives. After the exhibition in Gdansk, an anthology summarizing this chapter dedicated to Messianism will be published in Polish, Hebrew and English.

The works presented in this exhibition examine the different expressions of “contemporary” Messianism, marked by its dynamism and its constant transformation. Thus, the politicisation of theology, a hallmark of Modernism, is replaced with a process of theologising the political, and this process is

את זרעי המשיחיות אנו יכולים למצוא בכל המהפכות, הגדולות והקטנות, של המאות הקודמות. מהפכות אלו הבטיחו, חלקן אף קיימו, עתיד חדש בו כל בני האדם יהיו שווים בפני המדינה. האמנית אנה מולסקה בעבודתה “כוח”, עוסקת בקשר שבין מיתוס העבודה, למונומנטליות ולאורנמנטליות. מספר פועלים מגיעים לשדה בוצי ביום אפור וסגרירי. הם מציעים את כוח העבודה שלהם לבניית מבנה משולש עליו הם מטפסים לבסוף ומציגים עצמם, תוך שימוש בהבנה מסוימת של הצורה והכרה בתפקידם במאמץ האסתטי אותו יש להגשים. העבודה מדגישה נרטיב סמוי, אך מושרש היטב, של עוצמה, אומץ, גבריות וכוח שהדמויות מבטאות. יש קשר ברור בין המסגרת הקונסטרוקטיבית שנוצרה לבין הדמויות המבויתות והמאלטרות לסרוגין. תבנית הצייתנות גורמת לנו לחשוב על צורות ותבניות הכופות התנהגויות אינדיבידואליות וקבוצתיות מסוימות, יוצרות קהילתיות וקהילות מכוונות מטרות.

swoich poglądów za pomocą obrazów i symboli. Warsztat składał się z Czterech spotkań odznaczających się wzrastającym poziomem wizualnej i werbalnej agresji, kończąc się tym, w którym artysta prosi wszystkich o opuszczenie pomieszczenia po podpaleniu prac przez uczestników.

3 fotografie z serii “Zaślubiny flagi z morzem” to praca Grzegorza Klamana operująca w podobnym polu semantycznym choć stosuje inną metodę. Fotografie przedstawiają samego artystę i jego dorastającego wówczas syna, powiewających specjalnie zaprojektowaną flagą lub składających ją ku morskim falom w geście zjednoczenia. Artysta uprzednio zaprojektował tę flagę w reakcji na ujawnioną w tym czasie zbrodnię na ludności żydowskiej w

1. לדעה זו שותפים הוגים כמו לוויית' וקולובסקי
2. בשנת 1941 נרצחו על ידי שריפתם באסם נעול, יהודי העיירה גידבבנה. על פי רישומי המכון לזיכרון לאומי, את הפוגרום יזמו חיילים גרמנים אולם הוא בוצע על ידי השכנים הפולנים של יהודי העיירה.
3. אדם מיצקביץ, “האבות”, חלק 3, תורגם על ידי מתרגמים שונים ונערך על ידי גיורגי רשפלנווייס עם הערות של הרולד ב. סגל. דרמה רומנטית פוליטית: 3 מחזות בתרגום לאנגלית מאת: הרולד ב. סגל, אדם מיצקביץ, דיגמונט קרסינסקי, יוליוס סלובצקי, טיילור ופרנסיס, 1997, p.80.
4. מדיה יאנון, p.37, 2007, Wydawnictwo Literackie, Krakow. Fanbtazmaty literatury
5. ישעיהו ליבוביץ' וקולונות. עם, ארץ, מדינה, הוצאת שורשים וכתר, 1992

Chosen

Galit Eilat & Aneta Szyłak

Marxism, Nihilism, Communism, Socialism and Nazism are all ideologies shaped in modern times, functioning as secular counterparts to religious perceptions. In the core of these ideologies is the secular-messianic desire of modern humans who pretend to have shaped this world and the next with their own hands, within this world.¹ Modern revolutionary ideologies, Zionism among them, translated old religious longings into secular and political terms; religion was secularized, and turned into History - heavenly kingship became human kingship. However, authors such as Agata Bielik-Robson argue that hopes attached to the visions of the Messiah are disconnected from the utopian model of order; they stay on the side of an archaic, subversive position of mining the prevailing social order.

The intention of this project is the investigation of the paths in which national and other communal narratives of today remain affected by philosophical, literary and ideological Messianism. To "renew the meaning," using the words of Maria Janion, of this historically and philosophically loaded term and cultural phenomenon of seeing oneself as "chosen" to fulfil a particular mission, comes either from the supreme order, an ideological belief or just a common sense of responsibility. What interests us is how contemporary visual art carries out and reflects upon the visions of

[illegible]

Wybrańcy

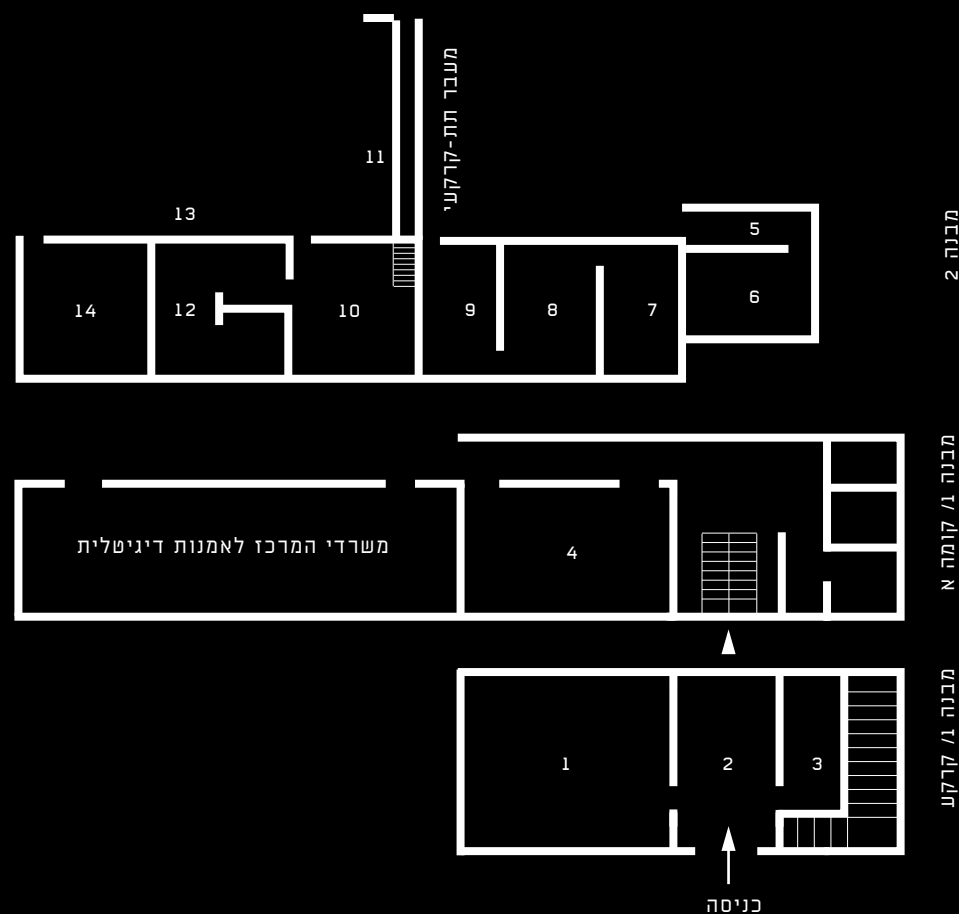
Galit Eilat & Aneta Szyłak

Marksizm, nihilizm, komunizm, socjalizm i nazizm to ideologie ukształtowane w nowoczesności, funkcjonujące jako świeckie odpowiedniki poglądów religijnych. W jądrze tych ideologii tkwi laicko-mesjanistyczne pragnienie nowoczesnych, wyrażających przekonanie że ukształtowali ten i mający nastąpić świat swoimi własnymi rękoma.¹ Nowoczesne ideologie rewolucyjne, włączając w to syjonizm, przetłumaczyły dawne religijne tęsknoty w świeckie pojęcia polityczne; religia uległa zeświecczeniu i przekształceniu w Historię – Królestwo Niebieskie przekształciło się w Królestwo Człowiecze. Jednakże autorzy tacy jak Agata Bielik-Robson argumentują, że nadzieje łączące się z wizjami Mesjasza nie mają nic wspólnego z porządkiem utopijnym i pozostają po stronie archaicznych, wywrotowych pozycji podważania ustalonego porządku.

Intencją tego projektu jest prześledzenie ścieżek, na których narodowe i inne wspólnotowe narracje współczesności pozostają pod wpływem filozoficznego, literackiego i religijnego mesjanizmu. “Odnowienie znaczeń”, używając słów Marii Janion, tego historycznie i filozoficznie obciążonego terminu i fenomenu kulturowego widzenia siebie, jako “wybrańców” mających do spełnienia szczególną misję, wyznaczoną przez wyższy porządek, ideologię lub też najżyklesze poczucie odpowiedzialności. Interesuje nas, jak współczesne sztuki wizualne przenoszą i dokonują refleksji nad wizjami ludu, narodu i kraju jako powierników szczególnej misji wyzwolenia, zbawienia i politycznego umocnienia i aby zobaczyć wątki kulturowe wplecione w szczególne koncepcje jednostki, bohatera, męczennika, proroka a w końcu także polityka, artysty i intelektualisty.

Zwróciliśmy się do artystów o udostępnienie lub stworzenie nowych prac, które odnosiłyby się do pojęcia mesjanizmu – religijnego, sekularnego, samozwańczego czy narodowego. Zachęcałyśmy do refleksji nad tym jak mesjanizm manifestuje się – i to nie tylko w judeo-chrześcijańskim kontekście – w polityce, społeczeństwie i kulturze. Wystawa otwiera się w Holon a następnie zostanie przeniesiona do Gdańska. Jej struktura jest dynamiczna, niektóre z prac ulegną zmianie lub zostaną zastąpione innymi. W czasie jej trwania zapraszamy ekspertów aby rozmawiać o mesjanizmie w kategoriach polskich i izraelskich narracji. Po wystawie w Gdańsku zostanie opublikowana antologia podsumowująca ten rozdział poświęcony mesjanizmowi w języku polskim, hebrajskim i angielskim.

Prace prezentowane na wystawie badają różne formy wyrazu „współczesnego” mesjanizmu, naznaczonego witalnością, dynamizmem i nieustającą transformacją. Polityzacja teologii, znak

הנבחרים

15.11.08 - 20.09.08

אוצרות: גלית אילת ואנטה שזילאק
עוזר אוצרות: דור גז

המרכז הישראלי לאמנות דיגיטלית,
חולון
רחוב ירמיהו 16, חולון 03-5568792

עריכה אנגלית: מור קסמי-אילן
תפישה גרפית ועיצוב: גיא שגיא - שועל
עיצוב גרפי: נטע שושני - שועל

WYBRAŃCY
20.09.08 - 15.11.08

Kuratori: Galit Eilat i Aneta Szyłak
Współpraca kuratorska: Dor Guez

The Israeli Center for Digital Art,
Holon
16 Yirmiyahu Street, Holon
03-5568792

Redakcja wersji angielskiej: Mor Kasmy-Ilan
Projekt graficzny: Guy Sagee - Shual
Projekt graficzny: Neta Shoshani - Shual

Chosen

20.09.08 - 15.11.08

Curators: Galit Eilat and Aneta Szyłak
Assistant Curator: Dor Guez

The Israeli Center for Digital Art,
Holon
16 Yirmiyahu Street, Holon 03
5568792

English Editing: Mor Kasmy-Ilan
Concecept & Design: Guy Sagee - Shual.com
Graphic Design: Neta Shoshani - Shual.com

1. ארתור ז'מייבסקי
2. יוהנה רייקובסקה
3. גרגורז' קלמן
4. אנה ניסטרוביץ'
5. גרגורז' קלמן
6. יעל ברתנא
7. רועי רוזן
8. אניה מולסקה
9. יוסי עטיה ואיתמר רוז
10. איתי מאיר וסוף בקליניק
11. מנחם רוט ויקותיאל רוט
12. קבוצת סלה-מנקה
13. Twozywo
14. אבי מוגרבי

1. Artur Żmijewski
2. Joanna Rajkowska
3. Grzegorz Kłaman
4. Anna Niesterowicz
5. Grzegorz Kłaman
6. Yael Bartana
7. Roe Rosen
8. Ania Molska
9. Yossi Atia & Itamar Rose
10. Ittai Meyer & Suff Backaleinick
11. Menachem Roth & Yekutiel Roth
12. Sala-Manca Group
13. Twozywo
14. Avi Mograbi

www.digitalartlab.org.il / 03-5568792 לתיאום סיורים בתערוכה ran@digitalartlab.org.il

